
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

צדק חברתי בחברה רב תרבותית - 37810

תאריך עדכון אחרון 01-02-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 1

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר ג'וליה רסניק

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: julia.resnik@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום שני 12-13 תאום דרך מייל

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

נדון באופן שבו יישום חינוך לרב תרבותיות במערכת החינוך ובבית הספר יכול לתרום למימוש צדק חברי. נעמוד על ההתפתחויות סוציו-היסטוריות של חינוך לרב התרבותיות במהלך המאה ה-20 לאחר מלחמת העולם השנייה ובמאה ה-21 כמענה לכלכלה הגלובלית. ניישם את התובנות של חינוך לרב תרבותיות ביחס למערכת החינוך ולעשייה בבית הספר ובכיתות בפועל.

מטרות הקורס:

לפתח בקרב התלמידים ראייה מורכבת של החברות הבתר-מודרניות ואת הגיוון הגזעי, לאומי ואתני המאפיין אותן ולהקנות להם כלים לפתח תפיסה רב תרבותית בחינוך.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להבחין בין סוגים שונים של אזרחות ותפיסותיהם ביחס למיעוטים בחברות שונות.
2. להגדיר מהי פוליטיקה של הכרה ופוליטיקה של זהויות.
3. לבקר את הגבולות של הפוליטיקה של ההכרה
4. ליישם את הפוליטיקה של זהויות ביחסים בין קבוצות לאומיות, אתניות בישראל כפי שבאים לידי ביטוי באמצעי התקשורת
5. לאפיין את השלבים השונים בהתפתחות ההיסטורית של החינוך הרב תרבותי
6. ליישם את החינוך הרב תרבותי בהשכלה הגבוהה
7. להבחין בין סוגים שונים של חינוך רב תרבותי בבתי הספר
8. להבחין בקשיים של מורים ביחס לחינוך רב תרבותי
9. ליישם את החינוך הרב תרבותי במודלים שונים של בתי ספר בישראל

דרישות נוכחות (%) :

80

שיטת ההוראה בקורס: פרונטלי, מצגות, דיון, הבאת חומרים מהעתונות ומהתקשורת מצד התלמידים ודיון בהם בכיתה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- שבוע 1: מדינת לאום, מודלים של אזרחות
- שבוע 2: הגלובליזציה של רב תרבותיות
- שבוע 3: רב תרבותיות ליברלית, הפוליטיקה של ההכרה וגבולותיה
- שבוע 4: הכרה, צדק חלוקתי ורב התרבותיות בראי הביקורת
- שבוע 5: מודלים של חינוך רב תרבותי בבית הספר
- שבוע 6: תכניות לימודים בישראל, האמנם רב תרבותיות?

- שבוע 7: צדק ושוויון הזדמנויות - הישגים חינוכיים בקרב קבוצות אתניות
 שבוע 8: זהויות של קבוצות אתניות ולאומיות בבתי ספר בישראל
 שבוע 9: זהויות בקרב צעירים בעידן הגלובלי
 שבוע 10: השכלה גבוהה, צדק חלוקתי והעצמת קבוצות באמצעות ידע
 שבוע 11: המורים ואתגר הרב תרבותיות
 שבוע 12: נסיגת רב התרבותיות מול האסלם בעולם המערבי
 שבוע 13: רב התרבותיות לאן?
 שבוע 14: סרט גשר על הוואדי וסיכום

חומר חובה לקריאה:

יונה יוסי, 2005 לאומיות: דקדוק של הדרה חברתית. בתוך: בזכות ההבדל. מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד, תל אביב, פרק ראשון, עמודים: 21-35. (סוגי לאומיות אזרחית ואתנית (המודל הישראלי)

Kymlicka, Will 2007 Multicultural Odysseys Navigating the new international politics of diversity. Oxford University Press, Oxford. Chapter 2: The shifting international context: from post-war universal rights to post-cold war minority rights, pp. 27-54.

Yariv-Marshall, Tali 2004 Helping to make the case for integration: the Israeli Black Panthers. In Steiner-Khamsi, G. (ed.). The global politics of educational borrowing and lending. New York: Teachers College Press, pp. 88-100.

יונה יוסי, 2005 רב תרבותיות בין הכרה לשוויון. בתוך: בזכות ההבדל. מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד, תל אביב, פרק שני עמודים: 36-48. (רב תרבות ליברלית טיילור וקימליקה) ברם, ח. (2003). הכרה, העדר הכרה והכרה שגויה בקבוצות בקרב עולי חבר העמים. בתוך: א. נחתומי (עורך), רב תרבותיות בראי הישראליות (עמ' 163–191). ירושלים: מאגנס. ולצר, מייקל 2003 אילו זכויות מגיעות לקהילות תרבותיות? בתוך: נחתומי, אוהד (עורך) רב תרבותיות במבחן הישראליות. המכללה האקדמית תל-חי והוצאת ספרים על שם מאגנס, האוניברסיטה העברית, עמודים 53-61.

פרייזר, ננסי 2004. "מחלוקה להכרה? דילמות של צדק בעידן פוסט-סוציאליסטי", בתוך: פילק, ד. רם, א. (עורכים). שלטון ההון, ון ליר והקיבוץ המאוחד, ירושלים עמ' 270-297. יונה יוסי, 2005 רב תרבותיות בין הכרה לשוויון. בתוך: בזכות ההבדל. מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד, תל אביב, פרק שני עמודים: 48-54.

Banks, J.A. (1999) Aims, characteristics and approaches. IN An Introduction to multicultural education (Boston:Allyn and Bacon), pp. 1-13.

Eldering, L., 1996. "Multiculturalism and Multicultural Education in an International Perspective", Anthropological and Education Quarterly 27(3): 315-330.

מטיאס, יהושע וצבר-בן יהושע, נעמה 2004 רפורמות בתכנון לימודים בחינוך הממלכתי והמאבק על הזהות. מגמות, מ"ג, 1, 88-108

Al-Haj Majid, 2002 Multiculturalism in deeply divided societies: the Israeli case, International Journal of Intercultural Relations, 26: 169-183.

-
- Hermans, Philip (2004) *Applying Ogbu's theory of minority academic achievement to the situation of Moroccans in the Low Countries*. *Intercultural Education*, 15, 4:431-439.
- Beckerman, Z. (2005). *Complex contexts and ideologies: Bilingual education in conflict-ridden areas*. *Journal of Language Identity and Education*. 4 (1), 21-44. 4(1), 1-20.
- Pinson, Halleli (2008) 'The excluded citizenship identity: Palestinian/Arab Israeli young people negotiating their political identities', *British Journal of Sociology of Education*, 29:2, 201 - 212.
- גודמן, יהודה ומזרחי, נסים 2013 זיכרון לאומי והסללת אזרחית : הבדלים אתניים-מעמדיים בתהליכי זיכרון בבתי ספר תיכוניים בישראל. בתוך: פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל: מבט מלמטה. עורכים: יוסי יונה, נסים מזרחי ויריב פנינגר. מכון ון ליר בירושלים, הוצאת הקיבוץ המיוחד, עמודים 108-136.
- בוגר, רונית ושי, שמואל 2000 השכלה גבוהה כמשאב חברתי. מיפוי קריטריונים לחלוקה צודקת על פי מודל מערכתי. בתוך: נגישות להשכלה גבוהה: היבטים חברתיים ותהליכי מיון. ניירות עמדה. עורכת: שרה גורי-רוזנבליט, ירושלים: מכון ון ליר, עמודים 26-36.
- Erdreich, Lauren and Rapoport, Tamar 2002 *Elaborating awareness via academic literacy: Palestinian Israeli women at the University*. *Anthropology & education quarterly*, 33,4: 492-515
- Rhoads, Robert A. 1995 *Critical multiculturalism, border knowledge, and the canon: implications for general education and the academy*. *Journal of General Education*, Vol. 44, No. 4 (1995), pp. 256-273.
<http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>
- Schoorman, Dilys 2011 *Reconceptualizing teacher education as a social justice undertaking: underscoring the urgency for critical multiculturalism in early childhood education*. *Childhood Education*. 87, 5: p341-344
- Sonia Nieto 2000 *Placing Equity Front and Center: Some Thoughts on Transforming Teacher Education for a New Century* *Journal of Teacher Education*, 51: 180-187.
- Joppke C. 2004 *The retreat of multiculturalism in the liberal state: theory and policy*. *British Journal of Sociology* , 55, 2:237-257.
- Vasta, Ellie 2007 *From ethnic minorities to ethnic majority policy: Multiculturalism and the shift to assimilationism in the Netherlands*. *Ethnic and Racial Studies* Vol. 30 No. 5 pp. 713-740
- Mitchell, Katharyne 2003 "Educating the national citizen in neoliberal times: from the multicultural self to the strategic cosmopolitan." *Transactions of the Institute of British Geographers*, Vol. 28, 4: 387-403.
- Buras, Kirsten and Motter, Paulino 2006 "Toward a subaltern cosmopolitan

---

multiculturalism" in Apple, Michael and Buras, Kristen (eds.) *The subaltern speak: Curriculum, power, and educational struggles*. Routledge, New York, pp. 243-270.

חומר לקריאה נוספת:

סליגמן, אדם 2001 השגות על תפיסות החברה האזרחית והמעלה האזרחית בעשור האחרון, בתוך: ישראל: מחברה מגויסת לחברה אזרחית? י. פלד וע. אופיר (עורכים). ירושלים, מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד, עמודים 73-94.
תמיר, יעל 1998 שני מושגים של רב תרבותיות. בתוך מאוטנר, מנחם, שיגא, אבי ושמיר, רונן (עורכים) רב תרבותיות במדינה דמוקרטית והיהודית. הוצאת רמות, אוניברסיטת תל-אביב. עמודים 79-92.

Stopler, Gila 2007 Contextualizing multiculturalism: A three dimensional examination of multicultural claims. *Law & Ethics of Human Rights Volume 1, Issue 1 2007 Article 10.*
(Critics of Harbertal and Nancy Frazer)

Emcke Carolin 2000 *Between Choice and Coercion: Identities, Injuries, and Different Forms of Recognition*. *Constellations, Volume 7, Issue 4, pages 483-495,*
(Critics of Rawls and Kymlicka)

Modood, Tariq and May, Stephen (2001) Chapter 5 Multiculturalism and education in Britain: an internally contested debate. *International Journal of Educational Research, 35:305-317.*

Hickman, H. and Porfilio, . 2012 Introduction. In Hickman, H. and Porfilio, B. (eds.) *The new politics of the textbook, pages XIX-XXV.*

Taxel, Joel 1997 Multicultural literature and the politics of reaction. *Teachers College Records, vol. 98, 3 : 417-447.*

מזרחי, נסים, גודמן, יהודה ופנינגר, יריב 2013 הם 'פריקים' ואנחנו 'ערסים': שלילתם של אתניות ומעמד בתפיסת תהליכי הסללה בבתי ספר בישראל. בתוך: פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל: מבט מלמטה. עורכים: יוסי יונה, נסים מזרחי ויריב פנינגר. מכון ון ליר בירושלים, הוצאת הקיבוץ המיוחד עמ' 83-106.

Ogbu, John . U. 1995 *Understanding cultural diversity and learning*. "in *Handbook of Research on Multicultural Education*, eds James Banks and McGee Banks C. A. (assoc. ed.), San Francisco: Jossey-Bass Pp. 582-593.

רסניק, ג'וליה 2008 "זהויות אלטרנטיביות בבתי ספר רב-תרבותיים בישראל" בתוך לומסקי-פדר, עדנה ורבפפורט, תמר (עורכות) נראות בהגירה: גוף, מבט, ייצוג. ואן ליר, ירושלים.

אהרון-גוטמן, מירב 2010 כלוב הברזל של האתניות. סוציולוגיה ישראלית, י"ב, 1 עמודים 180-210.
שלום שטרית, סמי, 2004. העטרה הישנה והשיח החדש: עידן התודעה הרדיקלית - 1981-2003.
קדמה בתוך: המאבק המזרחי בישראל 1948-2003, הוצאת עם עובד, פרק רביעי, עמ' 281-290

Paccione, Angela 2000 *Development commitment to multicultural education*. *Teachers College Records, 102,6: 980-1005.*

Sonia N. 2003 *Profoundly Multicultural Questions* . *Educational Leadership, Dec/Jan2003, Vol. 60, Issue 4:1-7.*

Spotti, M (2006) *Constructing the other: Immigrant minority pupils' identity construction in the discourse of a native Dutch teacher at a Dutch Islamic primary school*. *Journal of Multicultural Discourses*, 1, 2:121-135

Page, Sara-Jane and Kam-Tuck Yip, Andrew 2014 *Religious young adults recounting the past : narrating sexual and religious cultures in school*. In; *Religion; education and society*. Edited by: Arweck, Elisabeth and Jackson Robert. New York: Routledge.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 90 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

אין מידע נוסף